



סוגיית מקומו של המפקד בשדה הקרב נדונה זה שנים רבות: האם עליו לנהל את המערכה מן המטה, או להסתער בראש לוחמיו? האם הצורך בדוגמה האישית שלו עולה בחשיבותו על הסיכון שבאובדן דרג פיקודי? האם לפרק הזמן שניתן למפקד הבכיר לשקול את ההחלטות בכובד ראש מתוך המפקדה יש ערך רב יותר מאשר למידע שיקבל תוך כדי חוויית הקרב באופן בלתי-אמצעי - מן השטח?

בגיליון הנוכחי (עמ' 20) מתייחס לנושא סא"ל צח משה, רע"ן תו"ל יבשה במפקדת זרוע היבשה, בנוגע למקומו בשדה הקרב של קצין חת"ם. תחום הנשק המדויק, שתפס את מקומה של הארטילריה הסטטיסטית, הפך לאמצעי אש מן השורה בכוח המתמרן. בנוסף, גברה חשיבותם של האמצעים הטכנולוגיים יותר מבעבר בשל השתנות הזירה והעברת זירת הלחימה, ברוב המקרים, אל שטח האויב.

כתוצאה מכך השתנה התפקיד של קציני הקישור לאש. עליהם להיות במקום הקריטי שיסייע למפקד המבצע למצות את האש בצורה הטובה ביותר. את משימות תכנון האש והפעלתה תוך כדי הקרב, הם נדרשים לבצע מתוך המקום האידיאלי - שדה הקרב. הרמטכ"ל, רא"ל חיים לסקוב, כתב **במערכות** על תפקיד המפקד: "אסור כי השם 'מפקד' יהיה שם בלבד. שכן ראשית חובתו של מפקד להחליט - ולאחר זאת לפקד על ביצוע. לפקד ולא לפקח, לפקד ולא לנהל. [...] כאשר המפקד נמצא פיזית בשטח הלחימה ומשתתף בה באופן פעיל, הוא יכול להעריך נכון יותר את העוצמה הפיזית [...] של האויב". (**מערכות** 118-119, אפריל 1959). מקומו של מפקד הוא מלפנים.

עדי לרנר

העורך הראשי

העורך: עדי לרנר

עורכת המשנה: מירב אברהמי כהן

חברת מערכת: אביטל רגב-שושני

רכז המערכת: רוי אשכנזי

עיצוב ועריכה גרפית: סטודיו גדעון דן ירושלים

ISSN 0464 2147

טלפון: 03-7607585 פקס: 03-6282913

דוא"ל המערכת: maarachot@gmail.com

כתובת למכתבים: ד"צ 02624 צה"ל

דמי מנוי לשנה: 60 ש"ח (כולל מע"מ)

מחלקת המנויים:

טלפון: 03-7607585

דוא"ל: maarachot@gmail.com

הודפס בדפוס רבגון

באמצעות משרד הביטחון / מנה"ר

הדעות והתפיסות המובעות במאמרים מבטאות את דעתם

האישית של הכותבים.

תגובות למאמרים יפורסמו בגיליון העוקב בלבד.

צילום השער: דו"ץ



4 | המעורבות האיראנית בסוריה משמעותית במרחב הימי

סא"ל (מיל') אייל פינקו, דוקטורנט בנושא לוחמה ימית באוניברסיטת בראילן ועמית מחקר במרכז למדיניות ואסטרטגיה ימית באוניברסיטת חיפה לאיראן יש שאיפות לבסס בסיס ימי צבאי קבוע בסוריה, שיאפשר לה להפעיל כלי שיט ולתחזק אותם בזירת הים התיכון. הדבר ייצור הקרנת כוח איראנית משמעותית מן הים אל מטרות אסטרטגיות בישראל

9 | מלחמת טראמפ הראשונה: נקודת המפנה

אל"ם ניר (בנדה) בן-דוד, לשעבר מפקד עוצבת ברק, נמצא בשנת לימודי מבי"ל בקנדה נקודת המפנה שחלה במדיניות הלחימה האמריקנית נגד "המדינה האסלאמית", גרמה לארצות הברית לבצע מעבר מאסטרטגיה פסיבית של מדיניות ההובלה מאחור לאסטרטגיה אקטיבית

14 | בזמן שישנת

חומרי הרדמה כנשק אלי-הרג

סא"ל (מיל') ניב סופר, איש עסקים, משרת במילואים ביחידה לאיתור נעדרים בעוצבת הגליל

השימוש בחומרי הרדמה הפך בעשור האחרון לנשק לכל דבר. על רקע המציאות המשתנה באזורנו, יש לצפות כי בעתיד ייעשה בו שימוש נרחב בעימותים אסימטריים, באירועי טרור ובמהומות

20 | קציני האש - לכו קדימה

מיקום קצין האש בשדה הקרב

סא"ל צח משה, רע"ן ת"ל יבשה במפקדת זרוע היבשה

קצין חת"ם צריך להיות מקצועי במימיו האש לטובת התמרון, ולא בהפעלת כלי נשק מסוים. עליו להיות במקום שיסייע למפקד המבצע למצות את האש בצורה מיטבית

24 | הדוקטרינה הגרמנית בשנות ה-30

ביטוי לרמה מערכתית ולמבצעים משולבים

ד"ר טל טובי, היסטוריון. מרצה בכיר במחלקה להיסטוריה כללית, אוניברסיטת בראילן

אחד הגורמים המרכזיים להצלחה המכרעת של המערכות הגרמניות היה הפעלת מבצעים משולבים כנגזרת של חשיבה מערכתית. לפיכך, ההצלחות של המבצעים הגרמניים בשנים 1939-1941 לא היו מקריות, אלא נבעו מפיתוחה ומהטמעתה של חשיבה מערכתית שהתבססה בצבא הגרמני בשנים שלפני המלחמה

30 | על הגבול

פעולה משותפת ביחידות מעורבות מגדרית בגבול הדרום

סא"ל (מיל') ד"ר עוזי בן-שלום, ראש החוג לסוציולוגיה ולאנתרופולוגיה, אוניברסיטת אריאל

רס"ן נתנאלה תורגמן, רמ"ד הערכת מפקדים בענף מדעי ההתנהגות בזרוע היבשה. יועצת ארגונית אוגדת "אדום" במהלך ביצוע המחקר באזור הגבול הדרומי של ישראל נשים מבצעות בהצלחה תפקידים מבצעים, ופעולות היטב ביחד עם גברים. מחקר שדה שנערך בשתי יחידות מעורבות הערוכות בגבולה הדרומי של ישראל בחן את תהליך השילוב של גברים ונשים ביחידות מבצעיות

38 | פירמידה הפוכה

סא"ל (מיל') גזעון שרב, מד"ר המכללה לפיקוד טקטי

ההתנהגות האנושית בקרב והנסיבות הייחודיות המתקיימות רק בו, מארגנות מחדש את תיאוריית הצרכים של מאסלו. הגורמים המניעים את הלוחם לתפקד לנוכח הקושי בשדה הקרב מביאים לשינוי ההיררכיה המוכרת

42 | אלימות כלפי גורמי רפואה בצה"ל

הצעות למניעה ופעולות למיגור התופעה

סא"ל ד"ר לאה שלף, רע"ן פסיכולוגיה בחיל האוויר לאור גילויי אלימות מצד המטופלים כלפי הצוות הרפואי, האמון על הסיוע לחייל ועל הטיפול בו, יש לנקוט צעדים מעשיים ברוח "הסמכות החדשה" ולהציע כלים להתערבות

48 | אמור לי את סוג הפרויקט ואומר לך מהו סגנון הניהול המתאים

פרויקטים של מו"פ - צבאיים וביטחוניים

סא"ל יובל, סגן מפקד טייסת תחזוקה הגנה אווירית רמת ההתאמה בין סגנון הניהול הנדרש לפרויקט ובין סגנון ניהולו בפועל, משקפת את הצלחת הפרויקטים או את חוסר הצלחתם

56 | צוות הודעת נפגעות - מהות וייחוד

סרן (מיל') ד"ר יורם גלי

מפקד חוליית חוסן בגזרת אילת והערבה מסירת הודעת נפגעות היא מעשה של צוות, ולא פעולה של יחידים. על כן יש להתאים לכך את מערך ההכשרה כבר מהקורס הבסיסי

מדורים

62 | לא טוב היות הצבא לבדו

מעשה לו עזר כנגדו

רס"ן מעוז, רמ"ד דימוי אויב, מודיעין זרוע היבשה

דימוי האויב אינו עומד בפני עצמו, והוא אינו מטרה בפני עצמה. המטרה היא לאמן את הכוחות באופן שידימה קרב בצורה המדויקת ביותר

68 | פילים לבנים בצה"ל

אל"ם (מיל') עמירם (עמי) דגן, יועץ בתחום המל"טים

כל מיזם גדול, עתיר משאבי תקציב, משאבי אנוש וטכנולוגיה, כל עוד אינו עונה על קריטריונים מסוימים, הוא בעל סבירות גבוהה להפוך לפיל לבן. על קברניטי הביטחון לשקול את השיקולים הנכונים בעת החלטה על יציאה למיזמי ענק חדשים

71 | רולטה רוסית

יאיר רמתי, לשעבר ראש מנהלת חומה וסמנכ"ל השיווק בתעשייה האווירית

הדים ומשמעותיות להופעתו של ולדימיר פוטין מ'1 במרס 2018, שבה חשף מערכות נשק רוסיות ייחודיות, המעניקות למדינה חזות הרתעתית וטכנולוגית בוזמנית

74 | אותות ועיטורים בצה"ל

ד"ר אשר שפירי, בלשן, עורך ומתרגם. מתמחה בלשון העברית ובסוציולוגיה של הלשון. חיבר את מדריך העריכה "ניסוח בעברית"

מבט אישי

מבט אישי

טכנולוגיה

לשון מלחמה